

Η ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ

Εκδηλώσεις μνήμης σαν και τη σημερινή μας δίνουν την ευκαιρία να καταπιαστούμε με ένα σημαντικό ιστορικό γεγονός της πόλης μας. Να αναδείξουμε και να τιμήσουμε με τον τρόπο αυτό ένα από τα σπουδαιότερα γεγονότα της νεώτερης ιστορίας του τόπου μας.

Το Μεγάλο Σάββατο 19 Απριλίου 1941 είναι μια από τις χίλιες τριακόσιες μέρες. Κάπου τόσες διήρκεσε στην Ελλάδα η Κατοχή. Για την αιωνιότητα δεν είναι πολλές. Αμέτρητες, όμως, φάνηκαν σε όσους τις έζησαν.

Η κατάκτηση της Θεσσαλίας άρχισε το Μεγάλο Σάββατο 19 Απριλίου 1941, από γερμανικά στρατεύματα. Τα πρώτα τμήματά τους μπήκαν στη Λάρισα λίγο μετά το μεσημέρι από το Αλκαζάρ και αφού άλλα ανέβηκαν στον Όλυμπο και έστησαν σημαία τους στην κορυφή του. Προηγουμένως βομβάρδισαν τη Λάρισα με αεροπλάνα προκαλώντας καταστροφές και θύματα.

Το ίδιο έγινε και στα Τρίκαλα, όπου κι εκεί προηγήθηκε σκληρός βομβαρδισμός από αεροπλάνα. Αυτό ανάγκασε πολλούς κατοίκους να φύγουν από την πόλη.

Στο Βόλο πήγαν την 23^η Απριλίου. Αλλά με επισημότητα. Παρελάνοντας καλοντυμένοι, με ύφος αγέρωχο. Μόνο που οι Βολιώτες δε δέχτηκαν να γίνουν θεατές και πήγε χαμένη η παρέλαση των Γερμανών.

Στην Καρδίτσα, ο Κώστας Καφαντάρης, δικηγόρος, συγκεντρώνει μερικούς νεαρούς και τους λέει: «Πάμε να μαζέψουμε όπλα». Γνώριζε πως το 87^ο Σύνταγμα Πεζικού επιστρέφοντας από την Αλβανία, είχε αφήσει στους χωρικούς των ορεινών χωριών πολλά όπλα. Ο Καφαντάρης με τους νεαρούς συγκέντρωσαν αρκετά. Τα έκρυψαν και τα χρησιμοποίησαν αργότερα στην Αντίσταση.

Οι Γερμανοί, λοιπόν, εισέβαλαν στην περιοχή μας σαν κατακτητές. Αγέρωχοι και άσπλαχνοι. Οι Ιταλοί ήρθαν λίγο αργότερα, με το δικό τους τρόπο. Σαν στρατός καθωσπρέπει. Με παρελάσεις και μουσική, σε σχηματισμούς ωραίους από στρατιώτες φορτωμένους με όπλα, κράνη, φτερά και σήματα ακαταλαβίστικα για τους Έλληνες. Παρελαύνουν με φανερό τρόπο να θαμπώσουν τους Έλληνες και να τους κάνουν να πιστέψουν πως έρχονται με φιλικές διαθέσεις.

Στα Τρίκαλα για παράδειγμα, η πρεμιέρα με την παρέλαση των караμπινιέρηδων και της φασιστικής μονάδας, έκλεισε με ουρά από πιτσιρίκια που φώναζε αέρα και τραγουδούσε το Κορόιδο Μουσολίνι. Οι Ιταλοί έκαναν ότι δεν καταλάβαιναν.

Η Καρδίτσα έζησε στην ιστορία της τρεις απελευθερώσεις:
Η πρώτη ήταν από τον τουρκικό ζυγό το 1881 που γιορτάζουμε τον Αύγουστο.
Η δεύτερη από τους Ιταλούς το 1943, τότε που η Καρδίτσα αποτέλεσε την πρώτη ελεύθερη πόλη της κατεχόμενης Ευρώπης και δίκαια ονομάστηκε «Πρωτεύουσα της Ελεύθερης Ελλάδας» και την οποία γιορτάζουμε τον Μάρτιο.
Η τρίτη απελευθέρωση, ήταν το Σεπτέμβριο του 1944 από τους Γερμανούς.

Στην Καρδίτσα στις 22 Μαΐου του 1941 πρωτοξεκίνησε και επεκτάθηκε σε ολόκληρη τη Θεσσαλία το Εθνικό Μέτωπο.

Το 1941 και ως τα μέσα του 1942 οι Ιταλοί ελέγχουν ακόμη και τον Ορεινό όγκο του νομού Καρδίτσας. Από το φθινόπωρο όμως του 1942, μόνο με τα κιάλια βλέπουν το βουνό! Οι λιγοστοί Έλληνες αντιστασιακοί άρχισαν ήδη να πληθαίνουν και να παρενοχλούν τον εχθρό.

Στην Καρδίτσα, επίσης, στις 20 Απριλίου του 1942 κηρύχτηκε η πρώτη στην Ελλάδα γενική απεργία.

Οι αρχές Κατοχής συγκέντρωσαν πολύ μεγάλη ποσότητα σουσαμιού, με τη δικαιολογία πως θα το μοιράσουν στους κατοίκους. Το σουσάμι αποτελούσε τότε για την περιοχή βασικό είδος για την παραγωγή λαδιού.

Κάποια μέρα οι ιταλικές αρχές άρχισαν να το διώχνουν στην Αθήνα. Σε διαμαρτυρίες κατοίκων απάντησαν πως σε αναπλήρωση θα τους δώσουν καλαμπόκι.

Η απεργία ήταν γενική. Σημείωσε τόση επιτυχία, ώστε αποτέλεσε αντιστασιακό γεγονός πρώτου μεγέθους. Έκανε μεγάλη εντύπωση σε όλη την Ελλάδα.

Τα πάντα έκλεισαν με την απεργία και η πόλη νεκρώθηκε. Οι Ιταλοί αιφνιδιάστηκαν. Ούτε αυτοί, ούτε καμία ελληνική αρχή είχε πληροφορηθεί το παραμικρό, αν και την προηγούμενη είχαν ξαμοληθεί στην πόλη μερικές δεκάδες κάτοικοι, για να ειδοποιήσουν τους καταστηματαρχες να μην ανοίξουν τα μαγαζιά τους.

Ο Ιταλός διοικητής γίνεται έξαλλος. Οι κατακτητές αναστατώθηκαν. Δεν ήξεραν τι να κάνουν. Ξέρουν βέβαια πως πίσω από αυτή την απεργία βρίσκεται το ΕΑΜ, αλλά κάνουν πως δεν καταλαβαίνουν.

Η επιτροπή Καρδίσιωτών που συναντήθηκε με τον Ιταλό διοικητή του ζήτησε να διανεμηθούν στην πόλη τρόφιμα. Χωρίς αντιρρήσεις οι Ιταλοί παραχώρησαν 300 τόνους σουσάμι.

Τέλος Φεβρουαρίου 1943. Αποσύρεται από την περιοχή Αλμυρού – Φαρσάλων μια αντάρτικη ομάδα με αρχηγό το Βασίλη Μπακάλη. Η ομάδα είχε φύγει ένα μήνα πριν από τα Άγραφα με 14 αντάρτες και τώρα απέκτησε 97. Περνώντας από την Ερέτρια τους ακολούθησαν εργάτες των εκεί μεταλλείων με άφθονους δυναμίτες και άλλα εκρηκτικά.

Ανατινάζουν πρώτα τη σιδερένια γέφυρα της Καραμπάλης στο Σοφαδίτη ποταμό. Η συγκοινωνία με το Βόλο διακόπτεται.

Ο επόμενος στόχος τους είναι η μεγάλη ξύλινη γέφυρα στον Πηνειό - στο Δροσερό - με βάθρα ψηλά και μήκος 90 περίπου μέτρων. Συμφωνούν όλοι. Διασχίζουν τον κάμπο ανατολικά από την Καρδίτσα και σαν να πρόκειται να πάνε σε πανηγύρι με τα τραγούδια τους και με την όλη χαρούμενη φασαρία τους ενθουσιάζουν και ξεσηκώνουν τους κατοίκους των χωριών στο πέρασμά τους. Και η δύναμή τους φτάνει στους 111.

Η γέφυρα ανάμεσα στα χωριά Μεγάλα Καλύβια και Αγναντερό συνέδεε τους νομούς Τρικάλων και Καρδίτσας και εξυπηρετούσε όλη τη Δυτική Θεσσαλία.

Από κει πάνε στη σιδερένια γέφυρα του τρένου. Οι μεταλλωρύχοι ξαναπιάνουν δουλειά. Και σε λίγο την ανατινάζουν κι αυτή. Απομονώνουν έτσι την Καρδίτσα οδικά και σιδηροδρομικά από όλες τις κατευθύνσεις.

Πάνε κατόπιν στο σιδηροδρομικό σταθμό Δροσερού. Ο Μπακάλης παίρνει στο τηλέφωνο το σταθμό Καρδίτσας. Στο τηλέφωνο βγαίνει ο Ιταλός φρούραρχος και μισο-ελληνικά, μισο-ιταλικά του λέει:

- Είμαστε 1.800 αντάρτες. Ετοιμαζόμαστε να επιτεθούμε στην Καρδίτσα. Αν βρούμε αντίσταση θα χτυπήσουμε σκληρά. Και κλείνει το τηλέφωνο.

Ο Ιταλός ακούγοντας τα λόγια του Μπακάλη, σάστισε. Έμεινα άγαλμα με το ακουστικό στο χέρι.

Οι Ιταλοί θυμούνται τη γενική απεργία προηγουμένως στην Καρδίτσα, η οποία νέκρωσε τα πάντα.

Γύρω από την πόλη, στα πεδινά και βέβαια στα ορεινά κυκλοφορούν αντάρτες. Πόσοι είναι; Άγνωστο για τους Ιταλούς. Γνωστά όμως είναι σ' αυτούς τα παθήματά τους σε πολλές μάχες που οφείλονταν στην κοινή δράση ανταρτών και ένοπλων κατοίκων.

Μετά τα τόσα παθήματά τους, φοβούνται για ένα νέο πάθημά τους στην Καρδίτσα, τώρα που η πόλη απομονώθηκε. Συνδέεται με τα Τρίκαλα, μόνο με τον καταλασπωμένο και όχι καλά ολοκληρωμένο δρόμο Φαναρίου – Μουζακίου.

Αλλά για να περάσουν οι ενισχύσεις από εκεί θα χρειαστούν μια ολόκληρη μέρα να τον διανύσουν πεζοί, χώρια ο κίνδυνος να πέσουν σε ενέδρα.

Δεν πανικοβλήθηκαν οι Ιταλοί, αλλά εκτιμώντας τις δυνατότητες των ανταρτών και τους δεσμούς που είχαν με τους κατοίκους, αποφάσισαν να αποσύρουν τη φρουρά τους από την Καρδίτσα.

Το πρωί της 12^{ης} Μαρτίου δεν υπάρχουν μέσα στην πόλη της Καρδίτσας κατακτητές.

Οι Καρδιτσιώτες ξυπνούν σε μια πόλη ελεύθερη. Πλήθος κόσμου συγκεντρώνεται στην πλατεία. Τα τμήματα της Αντίστασης μπαίνουν συντεταγμένα στην πόλη. Αυθόρμητα χιλιάδες Καρδιτσιώτες πανηγυρίζουν μαζί με τους αντάρτες. Είναι απεριγράπτες οι εκδηλώσεις ενθουσιασμού των κατοίκων.

Το ραδιόφωνο του Λονδίνου μεταδίδει πανηγυρικά ότι οι Έλληνες αντάρτες απελευθέρωσαν την Καρδίτσα, η οποία έγινε η πρώτη ελεύθερη πρωτεύουσα νομού στην Ευρώπη.

Η πόλη μας στη συνέχεια έγινε ουσιαστικά η πρωτεύουσα ολόκληρης της ελεύθερης ελλαδικής ζώνης, γιατί διαδραμάτιζε κυρίαρχο ρόλο, οικονομικό και καθοδηγητικό στην Εθνική Αντίσταση όλης της χώρας.

Η Καρδίτσα όπως και όλη η Ελλάδα πλήρωσε βαρύ φόρο αίματος κατά τη διάρκεια της κατοχής και υπήρξε μια από τις περιοχές της Ελλάδας που η ξενική κατοχή άφησε βαθιές πληγές. Η αντίσταση των Καρδιτσιωτών υπήρξε μνημειώδης.

Στάθηκαν ωραίοι, αγέρωχοι, μα και τρομεροί. Φέρθηκαν σαν Έλληνες σε εκείνον που το θάνατο σκορπούσε, στον κατακτητή. Και τον νίκησαν.

Στη συνέχεια σας παρουσιάζουμε με θεατρικό τρόπο πώς η Καρδίτσα αποτέλεσε την πρώτη ελεύθερη πόλη της κατεχόμενης Ευρώπης.

Σας ευχαριστούμε.